

Sáttmálin um verju av siðaarvi

París, 17. oktobur 2003

SÁTTMÁLIN UM VERJU AV SIÐAARVI

32. aðalfund Undirvísingar-, Vísinda- og Mentanarstovni Sameindu Tjóða (UNESCO) kallað saman í París dagarnar 29. september til 17. októbur 2003,

sum vísir til verandi lögskjól viðvíkjandi altjóða mannarættindi, serliga ta alheims kunngerð um mannarættindi frá 1948, ta altjóða avtaluna um fíggjarlig, sosial mentanarrættindi frá 1966 og altjóða avtaluna um borgarlig og politisk rættindi frá 1966,

sum hevur atlit til týdningin av siðaarvinum sum ein grundleggjandi kelda til mentanarligt margfeldi og trygd fyri burðardyggari menning, sum undirstrikað í tilmæli UNESCO um verju av siðbundnari mentan og tjóðminni frá 1989, í alheims kunngerð UNESCO um mentanar margfeldi frá 2001 og í Istanbul kunngerðina, sum var samtykt í triðja Round Table mentamálaráðharrarnar í 2002,

sum hevur atlit til ta rótfestu innanhýsis bundinskapin millum siðaarvin og ítøkiliga mentanar- og náttúruarvin,

sum viðurkennur, at gongdin í alheimsgerðini og sosialu broytingarnar afturat teimum treytum, sum hesar hava við sær fyri nýggjum samskipti millum felagsskapir, eins og hugtakið ótolsemi, kunnu bera boð um álvarsamar hóttanir um týning, oyðing og spilling av siðaarvinum, serliga orsakað av vantandi orku til verju av hesum,

sum er varugur við alheims viljanum til og felags tilvitsku um verju av mannaættarinnar siðaarvi,

sum viðurkennur, at felagsskapir, serliga samfeløg hjá upprunafólki, bólkar og í onkrum føri einstøk menniskju, hava ein tíðandi leiklut í framleiðsluni, verjuni, umsitingini og endurskapanini av siðaarvinum, og harvið hjálpir at ríka mentanar margfeldi og menniskjalig skapanarevni,

sum staðfestur víðfevnandi ávirkanina av virkseimi UNESCO í mun til at gera leiðbeinandi lögskjól til verju av siðaarvinum, serliga sáttmálan um verju av heimsins mentanar- og náttúruarv frá 1972,

sum víðari staðfestir, at enn er eingin bindandi fleirsíðað avtala um verju av siðaarvinum,

sum tekur atlit til, at verandi altjóða avtalur, tilmæli og samtyktir viðvíkjandi mentanar- og náttúruarvinum skal víðkast og endurnýggjast við nýggjum viðtøkum um siðaarvin,

sum tekur atlit til tørvin at økja tilvitskuna um týdningin av siðaarvinum og verjuna av hesum, serliga hjá yngru ættarliðunum,

sum tekur atlit til, at altjóða samfelagið saman við limalondum við samstarvshugburði og felags stuðuli geva sítt ikast til verju av einum slíkum mentanararvi,

sum vísir á skrána hjá UNESCO um siðaarvin, serliga kunngerðina um meistaraverk í mannaættarinnar munnbornum og óítökiligum arvi

sum taka atlit til dýrabara leiklutin, sum siðaarvurin hevur, tá tað kemur til at knýta menniskju tættari at hvørjum øðrum og tryggja samskipti og sátt og semju millum hesi,

hevur samtykt hendan sáttmála tann sjeypnda dagin í oktobur í 2003.

I. Almennar viðtøkur

Grein 1 – Endamál

Hesin sáttmáli hevur hesi endamál:

- (a) at verja siðaarvin,
- (b) at fremja virðing fyri siðaarvinum hjá týðandi samfeløgum, bólum og einstaklingum,
- (c) at økja medvitið um týdningin av staðbundna, tjóðskaparliga og altjóða siðaarvin
- (d) at útvega altjóða samstarv og stuðul

Grein 2 – Allýsingar

Í hesum sáttmála skulu hugtøk skiljast soleiðis:

1. ‘Siðaarvurin’: tær royndir, hugmyndir, máliskur, vitan, hegni – umframt amboð, lutir, forngripir og mentanarrúm, sum eru knýtt at hesum – sum samfeløg, bólkar og í onkrum føri einstakir persónar viðurkenna sum partur av teirra mentanararvi. Hesin siðaarvurin verður borin frá ættarliði til ættarlið og verður støðugt endurskapaður av samfeløgum og bólum ígjøgnum teirra samvirkan við náttúruna og teirra søgu, og gevur teimum eina kenslu av samleika og framhald, og fremur soleiðis eina virðing fyri mentanarligum margfeldi og menniskjans skapanarevni. Í hesum sáttmála verða bert atlit tikin til siðaarvin, sum kann virka saman við verandi altjóða mannaættindalógum eins og við krøvunum um sínámillum virðing millum samfeløg, bólkar og einstakar persónar og um burðardyggja menning.
2. ‘Siðaarvurin’, sum er lýstur í stk. 1 omanfyri, vísir seg millum annað gjøgnum:
 - (a) Munnligar siðir og málburð, her umframt mál sum framsøgn fyri siðaarvinum,
 - (b) útinnan av list,
 - (c) sosialar siðvenjur, ritual og festivalar,
 - (d) vitan og siðvenjur viðvíkjandi náttúruna og alheimin,

(e) siðbundin handverk.

3. 'Verja': tey fyrivarni, sum verja lívsmáttin í siðaarvinum, íroknað eyðmerking, skjalfesting, gransking, varðveitslu, verju, fremjan, betring, at bera víðari, serliga gjøgnum formliga og óformliga útbúgving, eins og at birta nýtt lív í siðaarvin.
4. 'Sáttmálalond': lond, ið er bundin í hesum sáttmála, og sum hesin sáttmálin er galdandi fyri.
5. Hesin sáttmálin fevnir eisini um tey øki, sum eru nevnd í grein 33, sum sambært treytunum í hesi greinini gerast partur av hesum sáttmála. Tá er hugtakið 'Sáttmálalond' eisini galdandi fyri hesi øki.

Grein 3 – Sambandið við onnur altjóða løgskjøl

Einki í hesum sáttmála skal skiljast sum:

- (a) broyting av støðu ella skerjing av verju av heimsarvinum sambært 1972 sáttmálanum um verju av heimsins mentanar- og náttúruarvi, sum ein siðaarvslutur hoyrir beinleiðis undir, ella
- (b) ávirkan á rættindi og skyldur hjá sáttmálalondum í einum og hvørjum altjóða løgskjali, sum tey eru partar av, viðvíkjandi andligum rættindum ella til nýtslu av lívfrøðiligum og umhvørvisvinarligum tilfeingi.

II. Stovnar í sáttmálanum

Grein 4 – Aðalfundur hjá sáttmálalondum

1. Ein aðalfundur verður hervið stovnaður fyri sáttmálalondini, eftir hetta nevndur 'Aðalfundurin'. Aðalfundurin er ovasti stovnur í hesum sáttmála.
2. Aðalfundurin hevur regluligan fund annaðhvørt ár. Hann kann kalla inn til eykafundar, um hann avger hetta, ella um Millumlandanevndin fyri sáttmálan um verju av siðaarvinum biður um hetta, ella um í minsta lagi ein triðingur av sáttmálalondunum biður um hetta.
3. Aðalfundurin samtykkir sjálvur sína starvsskipan.

Grein 5 – Millumlandanevnd fyri sáttmálan um verju av siðaarvinum

1. Ein millumlandanevnd er sett á stovn í UNESCO um sáttmálan um verju av siðaarvinum, hereftir nevnd 'Nevndin'. Nevndin er sett saman av umboðum frá teimum 18 limalondunum, sum eru vald av Aðalfundinum, tá hesin sáttmálin kemur í gildi sambært grein 34.
2. Talið á limum í Nevndini verður økt til 24, tá talið av sáttmálapørtum kemur upp í 50.

Grein 6 – Val av og valskeið fyri umboðum í Nevndini.

1. Umboðini í Nevndini verða vald soleiðis at nevndin umboðar eitt javnt geografiskt býti og verða hesi skift út eftir eini skiftisskipan.
2. Aðalfundurin velur umboðini í Nevndina fyri fýra ár í senn.
3. Tó er valskeiðið fyri helvtina av limunum, sum eru vald í Nevndina fyri fyrstu ferð, avmarka til tvey ár. Eitt lutakast til fyrsta valið avger, hvørji hesi vera.
4. Aðalfundurin skiftir helvtina av umboðunum í Nevndini út annaðhvørt ár.
5. Aðalfundurin skal eisini tilnevna talið av umboðum í Nevndini, sum er neyðugt fyri at fylla tøku plássini.
6. Eitt umboð kann ikki veljast tvey skeið á rað í Nevndina.
7. Limir í Nevndin skulu velja umboð, sum hava viðkomandi førleikar innan ymisku økini í siðaarvinum.

Grein 7 – Uppgávur hjá Nevndini

Uttan at avmarka serligu rættindini, sum Nevndin við hesum sáttmála fær, hevur Nevndin hesar uppgávur:

- (a) at fremja tey mál, ið hesin sáttmáli hevur, at skunda undir at tey vera sett í gildi og at verja, at tey verða fylgd,
- (b) at vegleiða um hvørjar mannagongdir eru bestar, og at gera tilmæli um tiltøk fyri verju av siðaarvinum,
- (c) at orða og leggja fram eina ætlan fyri nýtsluna av tilfeinginum, sum grunnurin hevur sambært grein 25, fyri Aðalfundin at góðkenna.
- (d) at finna móguleikar fyri at økja um fíggjarliga tilfeingið hjá nevndini, og at fremja tey neyðugu tiltøk hesum at frama sambært grein 25,
- (e) at orða og leggja fram rakstrarætlan fyri fremjan av hesum sáttmála fyri Aðalfundin at góðkenna,
- (f) at kanna frágreiðingar, sum umboðini í Nevndini senda inn sambært grein 29, og at leggja fram samandrættir av hesum fyri Aðalfundin,
- (g) at kanna tey ynski, sum umboðini í Nevndini leggja fram, og at taka partsleysar avgerðir um hesi ynski, sum verða ásett av Nevndini og góðkent av Aðalfundinum fyri:

- (i) upptøku á listarnar og uppskot lýst í grein 16, 17 og 18,
- (ii) tilluting av altjóða stuðli sambært grein 22.

Grein 8 – Starvsháttur hjá Nevndini

1. Nevndin arbeiðir undir Aðalfundinum. Nevndin skal boða Aðalfundinum frá um alt virkseimið og um avgerðir til Aðalfundin.
2. Nevndin samtykkir sjálv sína starvsskipan við einum fleirtali á tveir triðingar av limunum.
3. Nevndin kann seta ráðgevandi fyríbilsnevndir, sum Nevndin metir verða neyðug fyri at røkja uppgávarnar hjá Nevndini.
4. Nevndin kann bjóða almennum ella privatum felagsskapum ella persónum við viðurkendum førleikum innan siðaarv at luttaka á fundum fyri at hoyra teir um ávísar spurningar.

Grein 9 – Góðkenning av ráðgevandi felagsskapum

1. Nevndin tilnevnir felagsskapir, sum ikki eru heftir at politiskum myndugleikum, men sum hava viðurkendar førleikar innan siðaarvin at vera ráðgevar hjá Nevndini til góðkenningar í Aðalfundinum.
2. Nevndin setur eisini fram uppskot um treytir og krøv til eina slíka góðkenning til Aðalfundin.

Grein 10 – Avgreiðslustova

1. Avgreiðslustovan í UNESCO hjálpir Nevndini í arbeiðinum.
2. Avgreiðslustovan fyrireikar skjøl hjá Aðalfundinum og Nevndini umframt uppskot til fundarskrá til fundirnar og tryggjar somuleiðis, at avgerðir, sum verða tiknar, verða framdar.

III. Landsins verja av siðaarvinum

Grein 11 – Leikluturin hjá limalondunum

Øll limalond skulu:

- (a) seta í verk neyðug tiltøk fyri at verja siðaarvinum innan teirra øki;

- (b) Millum tey verjutiltøk lýst í grein 2, stk. 3 við luttøku av samfelagið, bólkar og aðrar viðkomandi óheftar felagsskapir, at eyðmerkja og allýsa tað, sum hoyrir til siðaarvin í teirra øki.

Grein 12 – Skrá

1. Fyri at vissa eyðmerking við atliti til verju, eiga øll limalond á ein hóskeiligan hátt, at skipa eina ella fleiri skrásetingar yvir siðaarvin í teirra øki. Hendan skráin skal javnan dagførast.
2. Tá øll limalond sambært grein 29 javnan senda sínar frágreiðingar til Nevndina, skulu viðkomandi upplýsingar um hesar skráir fylgja við.

Grein 13 – Onnur verju tiltøk

Fyri at tryggja verju, menning og fremjan av siðaarvinum innan økið, skulu øll limalond stremba eftir at:

- (a) viðtaka ein yvirskipaðan politikk, sum fremur týðningin av siðaarvinum í samfelagnum, og samantvinnar verju av hesum siðaarvi í ráðleggingararbeiði,
- (b) at útnevna ella stovna ein ella fleiri skikkaðar stovnar, sum skulu verja siðaarvin í teirra øki,
- (c) stuðla vísindaligum, tøkniligum og listarligum kannigum, umframt granskingarháttarlógum við tí í huga at verja siðaarvin, her undir serliga tann hótta siðaarvin,
- (d) at seta gagnlig lögfrøðilig, tøknilig, fyrisitingarlig og fíggjarlig tiltøk í verk fyri at:
 - (i) seta á stovn ella at styrkja stovnar, sum undirvísa í fyrisiting av siðaarvinum, og at bera siðaarvin víðari í hóskeilum umstøðum og høvum, sum eru ætlað endamálinum at útvinna ella bera fram henda mentanararvin,
 - (ii) tryggja atgongd til siðaarvin við atliti at vanligari siðvenju, sum skipar atgongdina til serligar partar av hesum mentanararvi,
 - (iii) seta á stovn skjalagoymslur til siðaarvin og at gera atgongdina til hesar lættari.

Grein 14 – Útbúgving, tilvitan og menning

Øll limalond eiga við hóskeilum miðlum at stremba eftir:

- (a) tryggja tilvitsku um, virðing fyri og betring av siðaarvinum í samfelagnum, serstakliga við at:

- (i) seta í verk útbúgvingar og tiltøk fyri at gera almenningin - serstakliga ung fólk - tilvitaðan,
 - (ii) seta í verk serligar útbúgvingar í viðkomandi bólkum og samfeløgum,
 - (iii) seta í verk mennandi virksemi til verju av siðaarvinum, her undir serstakliga innan leiðslu og vísindaliga gransking, og
 - (iv) tryggja óformliga útbreiðslu av vitan,
- (b) greiða almenninginum frá um hóttanirnar móti siðaarvinum og um tað virksemi, sum verður sett í gongd sambært hesum sáttmála,
 - (c) fremja útbúgving fyri verju av náttúruøkjum og støðum, ið bera í sær minni og sum eru alneyðug fyri at orðbera siðaarvin.

Grein 15 – Luttøka av samfeløgum, bólkum og einstaklingum

Innanfyri karmarnar av verjuátøkum fyri siðaarvin, skulu øll limalond stremba eftir breiða luttøku av samfeløgum, bólkum, og har tað er viðkomandi, av einstaklingum, sum skapa, røkja og bera víðari ein slíkan mentanararv, og at taka tey við í umsitingina av hesum.

IV. Altjóða verja av siðaarvinum

Grein 16 – Umboðandi listin yvir siðaarv mannaættarinnar

1. Fyri at tryggja at siðaarvurin er sjónligur og fyri at tryggja størri tilvit um siðaarvin og tess týðning, og fyri at eggja til samskipti sum virðismetir mentanarligt margfeldi, skal Nevndin vegna limalondini gera, dagføra og almannakunngera ein umboðandi lista yvir siðaarv mannaættarinnar.
2. Nevndin greiður úr hondum og leggur fram treytirnar fyri at gera, dagføra og almannakunngera umboðandi listan fyri Aðalfundin.

Grein 17 – Listi yvir siðaarv, sum hevur bráðneyðugan tørv á verju

1. Fyri at taka hóskandi fyriskipanir í nýtslu fyri at verja siðaarv, ger, dagførir og almannakunnger Nevndin ein lista yvir siðaarv, sum hevur bráðneyðugan tørv á verju, og Nevndin skal skráseta slíkan siðaarv á listan eftir áheitan frá viðkomandi limalandi.
2. Nevndin greiðir úr hondum og leggur fram treytirnar fyri at gera, dagføra og almannakunngera hendan listan fyri Aðalfundinum at góðkenna.
3. Í serligum førum har tað hevur bráðskund – tær partsleysu treytirnar fyri hesum skulu góðkennast av Aðalfundinum eftir uppskoti frá Nevndini – kann Nevndin

skráseta ein part av siðaarvinum, ið tað viðvíkir, á listan nevndur í stk. 1, í samráði við viðkomandi limaland.

Grein 18 – Ætlanir, verkætlanir og virksemi til verju av siðaarvinum

1. Grundað á tey uppskot, sum limalondini eru komin við og lúka treytirnar, sum Nevndin hevur sett og Aðalfundurin hevur góðkent, skal Nevndin javnan velja út og kunna um tjóða-, landsparta- og staðbundnar ætlanir, verkætlanir og virksemi til verju av siðaarvinum, eftir hvussu Nevndin metir hesi best endurspegla aðalmál og endamál hjá sáttmálanum við fyriliti fyri serliga tørvinum hjá menningarlandunum.
2. Til hetta fær, kannar og góðkennir Nevndin áheitanir frá limalondum um altjóða stuðul fyri at fyrireika at leggja fram slík uppskot.
3. Nevndin fylgir við gongdini í slíkum verkætlanum, ætlanum og virksemi og miðlar skilabestu mannagongdirnar fyri teimum.

V. Altjóða samstarv og stuðul

Grein 19 – Altjóða samstarv

1. Í hesum sáttmála verður altjóða samstarv millum annað at skilja sum samskipti og samstarv um upplýsingar og royndir, felags átøk og viðtøku av stuðuli til limalond í teirra roynd at verja siðaarvin.
2. Uttan at tað skal avmarka ásetingarnar í viðkomandi landsins lógum, vanligum lógum og mannagongdum viðurkenna limalondini at verju av siðaarvinum er gott fyri menniskjuna og binda seg til at samstarva á sínámillum, staðbundið, landsparta- og á altjóða støði.

Grein 20 – Endamál við altjóða stuðuli

Altjóða stuðul kann verða veittur til hesi endamál:

- (a) verja av siðaarvi, sum er skrásettur á listanum yvir siðaarv, sum hevur bráðfeingis tørv á verju,
- (b) gerð av skráum sambært grein 11 og 12,
- (c) stuðul til ætlanir, verkætlanir og tiltøk í egnum landi og øki, sum eru til verju av siðaarvinum,
- (d) onnur endamál, sum Nevndin metir vera neyðug.

Grein 21 – Slag av altjóða stuðuli

Stuðulin, sum verður veittur til eitt limaland, er sambært áður nevndu rakstrarfyriskipan í grein 7 og sambært avtaluni, sum er nevnd í grein 24, og kunnu vera veittur til hesi endamál:

- (a) kanningar í sambandi við ymisk verjutiltøk,
- (b) veita serkøna hjálp,
- (c) útbúgva lyklastarvsfólk,
- (d) at evna til mannagongdir og aðrar fyriskipanir,
- (e) at seta í verk og rakstur av undirstøðuskipan,
- (f) at veita útgerð og vitan,
- (g) annað slag av fíggjarligum og tøkniligum stuðuli, íroknað at veita lán við lágari rentu, har tað er hóskandi, og at geva peningagávur.

Grein 22 – Regulering av altjóða stuðuli

1. Nevndin ger mannagongdina fyri at kanna umsóknirnar um altjóða stuðul og útgreinar, hvørjar upplýsingar skulu vera í umsóknini, t.d. ætlaðar verkætlanir og neyðug tiltøk umframt ein kostnaðarmeting av hesum.
2. Í serligum føri viðger Nevndin umsóknir um stuðul sum skundmál.
3. Fyri at kunna viðgera umsóknina og koma til eina niðurstøðu um hana fremur Nevndin tær neyðugu kanningarnar og hoyringarnar.

Grein 23 – Umsókn um altjóða stuðul

1. Øll limalond kunnu søkja Nevndina um altjóða stuðul til verju av siðaarvinum í teirra økjum.
2. Ein slík umsókn kann vera frá tveimum ella fleiri limalondum í felag.
3. Umsóknin skal umframt øll neyðug skjøl, eisini hava veitt upplýsingar, sum eru kravdir í grein 22, stk. 1.

Grein 24 – Leikluturin hjá tí, sum fær stuðul

1. Sambært viðtøkunum í hesum sáttmálanum skal altjóða stuðulin skipast sambært avtalu millum tann, sum fær stuðulin og Nevndina.

2. Meginreglan er hon at tann, sum fær stuðulin sjálvur - alt eftir hvussu fíggjarliga orkan er – skal fíggja part av útreiðslunum til verjutiltøkini, sum hann hevur fingið altjóða stuðul til.
3. Tann, sum fær stuðulin skal gera eina frágreiðing til Nevndina, sum lýsir hvussu stuðulin er nýttur til verju av siðaarvinum.

VI. Grunnurin fyri siðaarvin
Grein 25 – Grunnurin, slag og tilfeingi

1. Hverið verður ein grunnur settur á stovn til verju av siðaarvinum, hereftir nevndur “Grunnurin”.
2. Fíggjarliga tilfeingið í Grunninum er inngjöld sambært fíggjarviðtøkunum hjá UNESCO.
3. Tilfeingið hjá Grunninum eru:
 - (a) inngjöld frá limalondum
 - (b) fíggjarligur stuðul, sum aðalfund hjá UNESCO veitir,
 - (c) annar møguligur stuðul, gávur, ella arvabrævn frá:
 - (i) øðrum limalondum,
 - (ii) felagsskapum og stevnum undir ST, serliga menningarætlanini hjá ST og øðrum altjóða felagsskapum,
 - (iii) almennum ella privatum stovnum ella privatpersónum,
 - (d) allar rentur av ognum Grunsins
 - (e) inntøkur frá innsamlingum og tiltøkum, sum eru skipað til frama fyri Grunnin,
 - (f) alt annað tilfeingi, sum viðtøkur Grunsins, sum Nevndin ger, loyva.
4. Nevndin ger við støði í leiðreglunum hjá Aðalfundinum av, hvussu tilfeingið hjá Grunninum skal nýtast.
5. Nevndin kann góðtaka fíggjarligan stuðul og annað slag av stuðli til yvirskipað ella serlig endamál, sum hava við ávísar verkætlanir at gera, treytað av at hesar verkætlanir eru góðkendar av Nevndini.
6. Stuðul skal vera óheftur politiskt, fíggjarligt og í aðrar mátar, sum ikki sampakkar við endamálið í hesum sáttmála.

Grein 26 – Inngjöld frá limalondum í grunnin

1. Limalond binda seg til, tó uttan at hetta hefur við sær fleiri sjálvboðin inngjöld, í minsta lagi at gjalda eitt ávíst gjald til grunnin annaðhvørt ár. Støddin á hesum inngjaldi verður roknað eftir einum fóstum prosent, sum er tað sama fyri øll limalondini, og sum verður ásett av Aðalfundinum. Hendan aðalfundaravgerð verður viðtikin av einum meiriluta av limalondunum, sum eru til staðar og atkvøða, og sum ikki hava ta í stk. 2 nevndu vátan. Inngjaldið hjá hvørjum limalandi skal ongantíð fara upp um 1% av inngjaldinum til fíggjarætlanina hjá UNESCO.
2. Tó kunnu øll limalond, sum eru nevnd í grein 32 og 33 saman við staðfestingar-, samtykkis-, góðkenningar- ella undirtøkuløgskjali vátta, at limalandið ikki verður bundið av ásetingini í stk. 1.
3. Øll limalond, sum hava samtykt vátanina, sum er nevnd í stk. 2, eiga at miða ímóti at afturkalla hesa vátan við fráboðan til aðalsskrivararan hjá UNESCO. Ein afturtøka av einari slíkari vátan hefur onga ávirkan á gjaldið hjá limalandinum fyrr enn á næsta aðalfundi.
4. Fyri at Nevndin skal kunna leggja sítt virksemi til rættis so væl sum gjørligt, skulu tey limalond, sum hava givið ta í stk. 2 nevndu vátan, eisini gjalda regluliga og í minsta lagi annaðhvørt ár, og skulu vera so lík sum gjørligt teimum inngjöldum, sum tey áttu at havt goldið, um tey ikki vóru bundin av ásetingunum í stk.1.
5. Limalond, sum ikki hava goldið kravda gjaldið ella tað sjálvbodna gjaldið í verandi ári, og heldur ikki fyri undanfarna kalendaraár, kunnu ikki vera vald í Nevndina. Hendan ásetingin er ikki galdandi fyri tað fyrsta valið til Nevndina. Valtíðarskeiðið hjá einum limalandi, sum longu er limur í Nevndini, endar tá tey valskeið, sum eru nevnd í grein 6 í hesum sáttmála, enda.

Grein 27 – Onnur sjálvboðin inngjöld til grunnin

Limalond, sum sjálvboðin vilja stuðla meiri enn inngjöldini, sum eru lýst í grein 26, skulu boða Nevndini frá hesum skjótast gjørligt, so nevndin kann leggja arbeiðið til rættis eftir hesum.

Grein 28 – Altjóða peningainnsavnan

Limalond skulu stuðla altjóða peningainnsavningartiltøkum, sum eru samskipað í UNESCO høpi til gagns fyri grunnin.

VII. Frágreiðingar

Grein 29 – Frágreiðingar frá limalondum

Limalondini skulu senda inn frágreiðingar um lógar-, fyriskipanar- og onnur tiltøk, sum verða sett í verk fyri at seta í verk hendan sáttmála til Nevndina við atliti at tí reglusemi og fyrimynd, sum er ásett av Nevndini.

Grein 30 – Frágreiðingar frá Nevndini

1. Við grundarlagi í teimum frágreiðingum, sum limalondini senda inn sambært grein 29, skal Nevndin gera eina frágreiðing til hvønn aðalfund.
2. Aðalfund hjá UNESCO skal verða kunnað um innihaldið í frágreiðingunum.

VIII. Tillagingaráseting

Grein 31 – Yvirlýsingin um meistarverk í menniskjans munnliga arvi og siðaarvi

1. Nevndin skal seta inn teir lutir, sum eru mettir at vera “meistaraverk í menniskjans munnliga arvi og siðaarvi” í skrána, sum umboðar mannaættarinnar siðaarv, áðrenn hesin sáttmáli kemur í gildi.
2. Skrásetingin av hesum lutum í skrána yvir mannaættarinnar siðaarv eigur ikki á nakran hátt at ávirka metingarstöði á skrásetingum í skrána framyvir, sambært grein 16, stk. 2.
3. Fleiri yvirlýsingar verða ikki gjørdar eftir at hesin sáttmáli verður settur í gildi.

IX. Endaligar viðmerkingar

Grein 32 – Staðfesting, samtykki ella góðkenning

1. Hesin sáttmáli skal staðfestast, samtykkjast ella góðkennast av limum í UNESCO sambært mannagongd í avvarandi stýrisskipan.
2. Staðfestingar-, samtykkis- ella góðkenningarløgskjølini skulu vera latin aðalskrivararum í UNESCO í varðveitslu.

Grein 33 – Undirtøka

1. Hesin sáttmálin er opin fyri viðtøku av øllum londum, sum ikki eru limir í UNESCO, men sum av Aðalfundinum í UNESCO eru heitt á at samtykkja sáttmálan.
2. Hesin sáttmáli tekur eisini ímóti londum, sum hava fult innanhýsis sjálvstýri og sum eru viðurkend av Sameindu Tjóðum, men sum enn ikki hava fingið fult sjálvstýri sambært aðalfundarfrásøgn 1514 (XV), og sum hava førleikar á teimum økjum, sum hesin sáttmáli hevur við at gera, íroknað førleikar at gera sáttmálar á hesum øki.
3. Undirtøkuløgskjalið skal í varðveitslu hjá aðalskrivararum í UNESCO.

Grein 34 – Gildiskoma

Hesin sáttmáli kemur í gildi trýggjar mánaðir eftir at 30. staðfestingar-, samtykkis- ella góðkenningarløgskjalið ella undirtøkuløgskjalið er latið í varðveitslu, men bert fyri tey lond, sum áðrenn hendan dag ella á hesum degi hava latið teirra staðfestingar-, samtykkis- ella góðkenningarløgskjal ella undirtøkuløgskjal í varðveitslu. Fyri øll onnur lond er sáttmálin galdandi trýggjar mánaðir eftir at teirra staðfestingar-, samtykkis- ella góðkenningarløgskjal ella undirtøkuløgskjal er latið í varðveitslu.

Grein 35 – Samveldis- ella eindarríkisstjórnarskipanir

Hesar ásetingar eru galdandi fyri limalond við samveldis- ella eindarríkisstjórnarskipan:

- (a) tá tað kemur til ásetingarnar í hesum sáttmála, sum lóggevandi samveldis- ella meginfyrising standa fyri, binda tær samveldis- ella meginstjórnina á sama hátt sum tær binda limalondini, sum ikki eru samveldi.
- (b) tá tað kemur til ásetingarnar í hesum sáttmála, sum verða stýrdar av eindunum í einstøkum statum, londum, landspørtum ella øki, sum ikki hava skyldu at taka avgerðir um tiltøk innan lóggávuøkið sambært teirra stjórnarskipan, upplýsir samveldismyndugleikin viðkomandi myndugleikar í tílíkum statum, londum, landspørtum ella øki um fyriskipanirnar saman við síni áheitan um at taka undir við hesum.

Grein 36 – Uppsøgn

1. Øll limalond kunnu siga hendan sáttmálan upp.
2. Uppsøgnin verður fráboðað skrivliga í einum løgskjali, sum verður latið aðalskrivarinum í UNESCO í varðveitslu.
3. Uppsøgnin kemur í gildi tólv mánaðir eftir at uppsagnarløgskjalið er móttikið. Hon broytir á ongan hátt fíggarligu skyldirnar, sum uppsigandi parturin hevur fram til dagin, tá uppsøgnin kemur í gildi.

Grein 37 – Skyldur hjá vørslupersóni

Aðalskrivarin í UNESCO hevur sum vørslupersónur í hesum sáttmála skyldu at kunna limalondini í UNESCO, tey limlond, sum ikki eru limir sambært grein 33, umframt Sameindu tjóðir um at tey í grein 32 og 33 nevndu staðfestingar-, samtykkis- ella góðkenningarløgskjøl ella undirtøkuløgskjøl eru latin í varðveitslu og um uppsagnir sambært grein 36.

Grein 38 – Broytingar

1. Øll limalond kunnu við skrivligari fráboðan til aðalskrivaran koma við uppskoti til broytingar í hesum sáttmála. Aðalskrivarin sendir slík uppskot víðari til øll limalondini. Um í minsta lagi helmingurin av limalondunum innan seks mánaðir

aftaná at uppskotið er komið teimum í hendur koma við einum jalgum svári, leggur aðalskrivarin uppskotið til umrøðu og møguliga viðtøku á næsta aðalfundi.

2. Uppskot um broytingar verða viðtikin, um tveir triðingar av limalondunum, sum eru á fundinum og atkvøða, taka undir við hesum.
3. Tá broytingar í hesum sáttmála eru viðtiknar, skulu tær staðfestast, samtykkjast, góðkennast ella verða settar í gildi í limalondunum.
4. Fyri tey limalond, sum hava staðfest, samtykt, góðkent ella mælt til broytingar í hesum sáttmála, koma hesar í gildi tríggjar mánaðir aftaná at tveir triðingar av viðkomandi limalondum hava latið tey í stk. 3 nevndu løgskjøl í varðveitslu. Hereftir, fyri øll onnur limalond, sum eftir hetta staðfesta, samtykkja, góðkenna ella mæla til broytingar kemur hendan í gildi tríggjar mánaðir aftaná, at viðkomandi limaland hevur latið sítt staðfestingar-, samtykkis-, góðkenningar- ella undirtøkuløgskjal í varðveitslu.
5. Mannagongdin í stk. 3 og 4 er ikki galdandi í grein 5, sum snýr seg um talið á limum í Nevndini. Hesar broytingar koma í gildi, tá tær eru viðtiknar.
6. Eitt land, sum gerst partur av hesum sáttmála eftir at broytingar sambært stk. 4 eru komnar í gildi, verður – um landið ikki hevur biðið um annað – at meta sum:
 - (a) partur í hesum sáttmála við broytingum og
 - (b) partur í hesum sáttmála uttan broytingar, sum galda limalond, sum ikki eru bundin at hesum broytingum.

Grein 39 – Gildugur sáttmáli

Hesin sáttmáli eru skrivaður á arabiskum, kinverskum, enskum, fronskum, russiskum og sponskum og sáttmálin á hesum seks málunum hevur sama gildi.

Grein 40 – Skráseting

Sambært grein 102 í Sameindu tjóða sáttmálanum verður hesin sáttmáli skrásettur í avgreiðslustovuni hjá Sameindu tjóðum eftir áheitan frá aðalskrivararanum í UNESCO.

